

HEMBYGDEN

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND

Södermanlands spelmansförbund, som bildades midsommardagen 1925 i Malmköping, firade trettioårsjubileet med en trivsamt spelmansfest på Julita skans midsommardagen. Spelmän från när och fjärran hade infunnit sig och stämningen var sörmländskt god och glad och vänlig. Precis som ledaren Gustaf Wetter, vilken skötte konferensskapet och ledningen av de trettiofem spelmännen.

Stämman blåstes in på näverlur av Thure Wedberg, Katrineholm, som komponerat tre låtar speciellt till denna fest, och därefter höll landshövding Bo Hammarskjöld högtidstalet. Han uttryckte sin stora glädje över att få komma till Öljarens strand på spelmansstämma just i midsommartid. Det är alltid fest på en spelmansstämma, sade han. De gamla låtarna liksom talar till våra sinnen och hjärtan på ett särskilt sätt, de berättar om hur våra förfäder hade det både i glada och vemodiga stunder. Landshövdingen citerade skaldens ord "Lyssna till den granens susning, vid vars rot ditt bo är fästat". Spelmännen hjälper oss att höra den susningen och de hjälper oss att känna de gångna generationernas stråkdrag. Tal. önskade spelmansförbundet lycka till och utbringade ett fyrfaldigt leve.

Sedan publiken unisont sjungit Nathan Söderbloms sommarspalm I denna ljuva sommartid, beledsagad av spelmannens stråkar, fick man lyssna till "världens ende hummelspelman", som pressen uttryckte det, Gösta Klemming, Arboga. Den siste hummelspelmannen var Otto Malmberg i Ljungby som dog 1921. Denne uppträdde 1908 och 1917 på Skansen och vid dessa tillfällen passade professor Yngve Laurell på att spela in några melodier på vaxrulle. Det var på dessa Gösta Klemming hade lyssnat och nu kunde spela upp bl.a. Malmbergs hummellek. (Hummeln är ett cittraliknande instrument från medeltiden.)

Det blev sedan de gästande spelmännens tur att uppträda med låtar från olika landskap och därvid passade ordföranden i Östergötlands spelmansförbund, Sven Hardal, på att till Gustaf Wetter överlämna ett veteranmärke i silver och utnämna honom till hedersmedlem i Östergötlands spelmansförbund.

Innan landshövding Hammarskjöld avslutade stämman och tackade spelmännen, utförde dessa Österåkers brudmarsch, en melodi "vacker som en sörmländsk sommarhage". Samtliga stämmodeltagare var överens om att man inte kunnat välja en bättre plats än Julita skans för jubileumsstämman och de beslöt att i fortsättningen försöka få till stånd en spelmansstämma varje år just på denna plats.

Vid Ernst Granhammars grav.

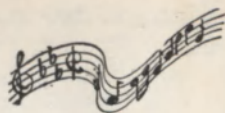
Sedan spelmansstämman på Julita skans avslutats företogs en utflykt med Floda kyrka som första anhalt. Med spelmansförbundets guldgula fana och den svenska flaggan i täten marscherade man över kyrkbacken ned till Ernst Granhammars grav, där en minnesstund inleddes med psalmen Härlig är jorden. Kring den bortgångne folkmusikkämpens vård stod spelmännen samlade, tysta och tankfulla, kanske erinrande sig hur kort steget egentligen är mellan dansbana och kyrkogård, mellan liv och död. Nyss hade de spelat glada låtar i den ljummaste av midsommarnätter, nu glödde deras vackra dräkter i flödande solljus bland allvarsamma gravvårdar en dag, när livet kändes som skönast att leva.

— Varje år som vi samlas till stämma går tankarna till stiftaren av förbundet, sade Gustaf Wetter vid graven. Spelmansstämmor och intresset för folkmusiken fanns väl tidigare, men det var ingen här i länet som före Ernst Granhammar kunde samla spelmännen till ett förbund. Tillika bildade han Sveriges fiolbyggareförbund. Vi är tack samma över att Ernst Granhammar föddes i Sörmland. Sedan tal. citerat Runebergs dikt "Ej med klagan skall ditt minne firas, ej likt den som går och snart skall glömmas", ställde han en minneskrans i form av en lyra vid gravstenen, fanorna sänktes och Ernst Granhammars minne ägnades en tyst minut. Komminister Sven Dahlgren läste några ord och en broder till fru Granhammar framförde sin systers tack och hälsning till spelmännen.

Efter högmässan, under vilken Gustaf Wetter, Thure Wedberg och W. Jönsson medverkade med en Kyrklig visa av Gustaf Wetter och som postludium Kyrkmarsch från Sundom, Österbotten, blev det avfärd till Fors säteri, där makarna Hultström bjöd på kyrkkaffe i gillestugan, lövad och grann, med kritad spis och ängens alla ljuvliga blomster på hyllor och bord, gröna björkar kring väggarna och bygdedräktsklädda gäster på bänkarna. Det klång av glada polskor, av pampiga brudmarscher, låtar på nyckelharpa och hummel. Senare på kvällen samlades spelmännen hos familjen Eriksson på Flenmo, där det som vanligt blev både mat och dryck, musik och sång. Och så naturligtvis den obligatoriska vattningen av det vårdträd, som spelmansförbundet planterat på gårdsplanen. Man vill tillönska Södermanlands spelmansförbund att liksom detta vårdträd i Flenmo tillväxa i styrka, omfång och skönhet, nuvarande och kommande generationer till glädje och nytta.

Spelmän - Gunnarssons ateljéer,
Stockholm - Foto: E. Eidering

Sp

Red. Sven H

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND 30 ÅR

En av de största stämmorna i år hölls midsommandagarna vid Julita skans med ett imponerande rikhaltigt program. Spelmän från Småland, Östergötland, Närke, Jämtland och Medelpad hade samlats för att fira jubileet.

Landshövding Bo Hammarskjöld högtidstalade, varvid han bl. a. yttrade: "Det är alltid fest på en spelmansstämma, de gamla låtarna talar till våra sinnen och hjälper oss att känna de gångna generationernas stråkdrag." Folkskollärare Gustav Wetter var trevlig konferencier och dirigerade även de 35 spelmännen, som inledde med Sköldinge gånglåt och en Widmarks-vals. Så kom de individuella prestationerna igång. Thure Wedberg från Katrineholm blåste näverlur och hr Lars Andersson, Eskilstuna, sjöng sommarlätta låtar till luta.

Bland de många långväga gästerna gjorde smålandsordföranden Gösta Klemming stor lycka som världens ende hummelspelare. Nils Olsson från Medelpad spelade fiol med hatten på och Åke Liljeholm visade sin skicklighet på nyckelharpa. Från Jämtland kom Bartel-eleven Werner Jönsson och spelade Lapp-Nils-polskor "så det var ett stort elände åt det", enligt hr Wetter. Publiksuccé. Dessutom spelade Ernfrid Andersson, Katrineholm, Julita brudmarsch. Tillsammans avslutade spelmännen med Österåkers brudmarsch, "vacker som en sörmländsk sommarhage".

Efter firandet av den traditionella midsommandansen gjorde deltagare i stämman på söndagen en utfärd till Floda kyrka och avhöll en minneshögtid vid Ernst Granhammars grav, varvid hr Wetter bl. a. yttrade: "Tankarna går tillbaka till stiftarna av förbundet, det fanns ingen i länet före Ernst Granhammar som kunde samla spelmännen i ett förbund. Tillika bildade han Sveriges fiolbyggareförbund. Vi är tacksamma över att han föddes i Sörmland, ej med klagan

och TON N: 5. 1955. 75

E

Spelmansvärlden

n Hardal, S. Strömsgatan 20, Norrköping

skall hans minne firas." Efter högmässobesök, i vilken hrr Wetter, Wedberg, Jönsson och Lars Andersson medverkade, blev det kyrkkaffe hos makarna Ingeborg och Ivar Hultström vid Floda säteri, en samvaro i intensivt mättad spelmansatmosfär. Slutligen glömde man inte att resa till Flenmo för att vattna vårdträdet, vilket vi hoppas därmed överlevde sommarens långa torra.